

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

18 De contractu assecurationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

que iure Canonico, & Civilis, habet obligationem: quia is, qui promittit debet agere, & curare, ut alter faciat: sic enim interpretamur iurandum, quo quis promittit factum alienum. Ita communiter Doctores apud Covarruviam *eo in loco, quem paulo ante memoravimus, num. 2.* Quare is, qui promittit, & iuravit, liber est ab omni poena, si diligenter, ut potuit, curavit, ut alter faceret: quod etiam communiter docere omnes, idem Covarruvias testatur *eodem in loco, nu. 3.* Nihilominus tamen etiam iure civili qui promittit factum alienum, aliquando obligatur, ut constat ex l. *Qui autem, §. Si quis ff. De constituta pecunia*, qui promittit certam personam fideiussuram pro se, nihilominus tenetur, videlicet, cogitur, vel aliam personam non minus idoneam fideiubentem prestare, vel id, quod interest creditoris. Et in l. *Epictor em, §. ult. ff. De actio empti*: Qui sciens vendit rem alienam, tenetur ex emptio: hoc est, debet tradere aliam aequè bonam, vel prestare, quod interest.

Decimotertio queritur, An promissio conditionalis, pendente conditione, obligationem transferat ad haeredes? In l. *quis, ff. De verb. obligat.* ita habetur. (Si quis, si Titius consul factus erit, decem dari sponderit, quamvis pendente conditione promissor moriatur, relinquet haeredem obligatum.)

Decimoquarto queritur, Quid dicendum, si quis ita promiserit: siue navis ex Asia venerit, siue Titius consul factus fuerit, dabo tibi centum? Respondeo ex l. *Si ita quis, ff. De verb. oblig.* ex tali promissione obligationem nasci, quando alterutra conditio extiterit: & cum ex duabus distinctis conditionibus altera defecerit, necesse est, ut ea, quae extiterit, promissionem ratam faciat.

Quae si utraque conditio, vel altera extiterit, promissio, obligat promittentem. Unde in *prafata l. Si quis ita, ff. De verb. oblig.* dicitur: Si quis ita stipulatus fuerit: Dabo decem, si navis venerit, aut Titius consul factus sit: sufficit unum factum. Et contra: Dabo decem, si navis non venerit, aut si Titius consul factus non sit: sufficit unum non factum esse.)

Decimoquinto queritur, Quid iudicandum, quando quis ita promittit: Decem aut eos tibi dabo, si navis venerit, & si Titius consul factus fuerit? Respondeo ex l. *quis ita, ff. De verb. oblig.* promittentem non aliter esse obligatum, quam si verumque factum sit. E contra vero si promiserit sic: Dabo tibi decem aureos, si nec navis venerit ex Asia, nec Titius consul factus sit: non obligatur, si verumque factum non sit. Ratio huius est; quia copulata ex duobus conditio sua natura postulat, ut utraque existat. Quemadmodum, si sint duae distinctae conditiones, sufficit, si una earum impleatur.

Decimosexto queritur, Qua ex culpa teneatur is, qui promittit, quando promissum non solvit? Respondeo ex l. *Si servum, ff. De verb. oblig.* colligi. Si res promissa pereat, vel à communi hominum commercio eximatur, teneat promittentem ei, cui promissit, si mora, vel culpa præcellerit ipsius, vel eius, qui ab eo causam habet.

Decimoseptimo queritur, Quid dicendum, si Titius promiserit unam rem Caio, & eandem postea promiserit Seio, utri eorum teneatur, Caio an Seio? Similem quandam quaest. tractat Sotus in 4. *dist. 27. q. 2. art. 4. vers. 3. dubium est*: Respondeo teneri Titium Caio; quoniam secunda promissio, cum sit contra priorem, est contra bonos mores; ac ideo nullam obligationem producit.

Queres, an secunda promissio, si iurando confirmetur, vim habeat? Respondeo, minime, ob eandem rationem; quia scilicet bonis moribus contraria est: & iurandum non confirmat promissionem bonis moribus repugnātem. Cæterum, si Titius rem illam tradiderit Seio, peccavit quidem? quia fidem datam Caio violavit; sed traditio rata est, & firma, quoniam per traditionem rei factus est Seius dominus.

Decimo octavo queritur, An sint aliquae promissiones iure scripto irritae & inanes? Respondeo, promissiones ali-

quando esse inanes, & irritas iure canonico, vel civili, vel si quis Episcopus promittat se beneficium, quod primo vacabit, collatum alicui. *e. Detestanda, de concess. praben. in 6.* Vel si vxor, viuo marito, promittat se nupturam post eius obitum ei, cum quo adulterium admisit. *e. Si quis vxore, de eo, qui doxit in matrimonium: vel similes promittat aliquid concubinae, l. 2. c. De donat. inter vxorem, c. 20.* Pactum item de futura successione non valet. *L. Exco. instrumento. C. De iuribus stipulationibus.*

Post tractatum de pollicitationibus, agendum erat de contractu transactionis iuxta ordinem ab auctore signficatum in *cap. 3. lib. 5. De contractib. generatim.* Verum de eo nihil inter eius scripta repertum est: ideoque monendum hac de re lectorum duxi.

Sequuntur alij tres contractus, qui cum à multis inter contractus reponantur, & eorum cognitio valde necessaria sit, ad rectè perficiendos multos ex contractibus iam explicatis, ad quos reducuntur, placuit hoc loco eos adiungere. Hi sunt Affectatio, Sponsio, & Fideiussio, de quibus breuiter ordine proposito tractabitur.

De contractu Affectationis.

CAPVT XVIII.

DE hoc contractu agit Syll. q. 4. *c. s. Contrad. lib. De contractibus q. 7. Sotus lib. 6. De iustitia. c. iure, q. 7. Franciscus Garzia, de contract. par. 2. cap. 15.*

De huiusmodi contractu sciri debent sequentia. Primum, in quo consistat eius ratio, & natura. Secundò, quas conditiones exigit, eius iustitia. Tertio, quae sint eius species, seu partes.

Dubium primum, Quis nam sit affectationis contractus? Respondeo, affectationem esse, cum quis alicui rem eius in tuto futuram esse certo sibi preo assignato promittit. V. g. Titius mercator habet in portu nauem mercibus onustam, ut trajiciat eas in Indiam, & Caius securum eum reddit, fore ut nauis salua, & integra cum mercibus mate trajiciat, & ob id pretium certum sibi soluendum exigit à Titio, si nauis tuto ad Indiam peruenit.

Dubium secundum, Ad quod genus contractus reducatur eiusmodi affectatio? Sile. *verb. Negotium, q. 1.* ait reduci ad contractum innominatum, nimum, Do, ut facias, aut do, si fiat: quod reperitur in affectatione: nam Titius dat Caio certam pecuniam, si nauis tuto peruenit in Indiam. Lauren. de Rodolphis, vi ait *Contrad. q. 71. De contract.* reducit affectationem ad locationem, quoniam Caius, qui securum reddit Titium de nauis tuto peruentura ad Indiam, locat suam operā in constituenda nauis Titij in tuto, & ob locationem pretium exigit. Alij autem reduci ad fideiussorem: nam affectator, nihil aliud videtur esse, quam fideiussor. Sicut enim fideiussor se obligat ad soluendum debitum creditori, si debitum non soluerit debitor, sic affectator obligat se pro seruandis mercibus, ne pereant, & pro ijs soluendis, si perierint.

Dubium tertium, in quo consistat iustitia huiusmodi contractus? Responderetur consistere in hoc, quod sicut fideiussor pretium accipit, eo quod periculum in se suscipiat soluendi debitum, sic affectator iuste pretium exigit, eo quod se exponat periculo restituendi rem, si perierit. Haec enim obligatio est pretio aestimabilis.

Dubium quartum, quae sint obligationes contrahentium? Responderetur ex parte affectatoris esse, ut rem affectatam restituat, si perierit; quod si perierit ex parte, & non in totum, restatet damnum rem affectatam, & ex parte salua sibi sumendo, & partem amissam rescindendo, aut rescindendo, aut relinquendo domino partem saluam, & rescindendo partem amissam: ex parte vero domini est obligatio soluendi pretium affectatori, si res sua salua in tuto constitutatur.

Dubium quintum, An si res nulli sit periculo exposita, licetè possit affectari pretio? Dux sunt opiniones.

Prima asserit non posse, sic Archidiaconus, & Lazarus, quos citat Syluester loco citato.

Altera opinio ait posse, sic Syluester, & Franciscus Garzia loco supra citatis. Et probant quia semper est ex natura rei aliquod periculum in eo, quod res exposita est casibus fortuitis, quibus perire potest.

In hac re dicendum est primò, si res nulli profus periculo sit exposita, tunc pretium non posse pro affecuratione accipi, quia affecuratio nullum onus in se suscipit, nullum periculum subit. Item quia alioqui res manifesta, & omni ex parte certa posset pretio affecurari, quod est falsum. Quotiescunque tamen in affecuratione rei subest aliquid periculi, tunc licet pretium exigatur maius minusve pro ratione periculi. Et quia semper subest aliquid periculi in rebus casui fortuito expositis, ideo pro affecuratione huiusmodi reum iustè pretium exigitur.

Dubium sextum, Quot sint species, aut modi affecurationis? Respondetur esse quatuor. Primus est, quando affecuratur merces per mare, vel terram transferendæ. Secundus, quando affecuratur pecuniæ ex vno loco in alium transportandæ. Tertius, quando affecuratur alicuius personæ liber transitus. V. g. Si transiturus sit Titus per loca Hæreticorum, Turcarum, aut Latronum, aut hostium periculis exposita, eum securum reddit Caius futurum, vt liber ab omni periculo euadat. Quartus quando affecuratur vita alicuius personæ. V. g. si Caius cum Titio conueniat, vt certam pecuniam sibi det, si vixerit sex annos, aut decem; sin minus totidem pecunias, aut plures soluat Caius Titio.

Dubium septimum. An Titius mutuans certam pecuniam Caio, possit pretium accipere pro affecuratione pecuniæ. V. g. Titius mutat Caio 100. nummos aureos, an possit conuenire hac ratione: Tu eras daturus Seio quinque aut sex aureos, vt mihi securam redderet restitutionem 100. aureorum, quos tibi mutuo ad annum solvendos; ego suscipio in me affecurationem, quam Seius esset suscepturus pro te, & ratione huiusmodi affecurationis solue mihi quinque aut sex aureos, quos fueras daturus Seio? Respondetur communem esse sententiam, huiusmodi contractum esse vsurarium, & damnatum, in cap. Nauiganti de vsuris.

Sed est difficultas, an sit eo capite damnatus, tanquam vsurarius ex natura sua, an verò, quia habeat speciem vsuræ? Aiant quidam solum damnari eo presumptionem vsuræ.

Atamen verius est, quod alij docent, huiusmodi contractum ex natura sua esse vsurarium, quoniam vt diximus, affecuratio reducitur ad fideiussorem: sed repugnat, vt mutuator, vel creditor sit simul fideiussor, ergo repugnat, vt sit simul affecuratio & mutuator.

Si obiecias, sicut Seius potest esse affecuratio pro Caio, cui Titius mutat 100. aureos, sic etiam ipsemet Titius qui mutat 100. aureos Caio, potest esse affecuratio pro Caio. Respondetur esse disparatam rationem, quia mutuator ex natura rei est persona distincta à fideiussore & affecuratore, quia isti se habent ex parte debitoris, siue mutuati, & suscipiunt obligationem in se pro ipso debitor.

Dubium octauum, an licet possit quis affecurare vitam alterius ea conditione, vt pro affecuratione certam pecuniam recipiat? Dux sunt opiniones. Prima asserit non esse licitum, & lucrum quod accipitur, esse turpe. Sic Archidiaconus, quem citat & sequitur Syluester loco citato; & probant, quoniam huiusmodi affecuratio non est gratia utilitatis, sed solius lucri cupiditate.

Item, quia datur occasio optandi mortem alterius, immo etiam procurandi, ne viuat ultra tempus constitutum in affecuratione.

Opinio secunda ait esse licitum ex natura rei, nisi aliqua lege humana sit prohibitorium. Sic Sorus & Franciscus Garzia loco supra citatis, & ita est dicendum, quia nulla est in hoc contractu iniustitia, & contrahentes ex æquo se exponunt patiter periculo, damno, & lucro: nec huiusmodi

affecuratio est Reipublicæ iniustitia: aliquando enim contingit, vt sit vitis, V. g. Petrus à me mutuo pecunias filius familiaris; qui si patri suo præmoriatur, mihi, qui ipsi mutuo pecunias do, detrimentum eueniet, quia mutuatam pecuniam perdam; si verò patri suo sit superstes, saluam habebō pecuniam meam; nam ab eo recuperabo, & ideo nolo ipsi mutuae, nisi ea conditione, vt mercator, vel alius affecuret vitam ipsius post mortem patris. Item petrus à me pecunias mutuo Episcopus electus, vt soluat pro expeditione Bullarum Pontificiarum; qui si ante quatuor, vel quinque annos minimum ante obitum possessionem Episcopatus moriatur, mihi mutuanti pecunias, damnum continget, quia non recuperabo pecuniam, cum ipse toto quadriennio, vel quinquennio sufficientes redditus non habeat ad hoc, vt sit soluendo, vnde vt me seruem indemnem, mutuo ipsi pecunias ea conditione, vt mercator aliquis affecuret vitam ipsius post sex, vel septem, vel quinque annos, obitum Episcopatu.

Nec obstat, quod obicitur in prima opinione, nimirum dari occasionem ex hac affecuratione optandi mortem alterius: hoc n. est accidentarium, & ex malitia hominum tantummodo, non ex ipso contractu proueniens, alioqui enim etiam donationes causa mortis, testamenta, & legata reprobari deberent, quia inde occasio accipitur aliquando optandi mortem alterius.

Nec obstat etiam, quod obicitur, huiusmodi affecurationem fieri solum ex cupiditate lucris: nam hoc non reddit contractus illicitos. Item, vt diximus, aliquando fieri potest huiusmodi affecuratio in utilitatem eorum, qui pecuniis indigent.

Dubium nouum, quod fraudes soleant interuenire in huiusmodi contractu? Respondetur, ex parte affecurantis esse duas.

Prima est, si sufficientia bona non habeat, vnde possit soluere, si res affecurata perierit. Altera, si faciat affecurationem in re, quam certo nouit esse saluam & in tuto constitutam. V. g. Si naus sit in portu salua, & affecuratur, ac si nondum in portum appulerit.

Ex parte quoque domini rei, quæ affecuratio, possunt & dux fraudes interuenire.

Prima, si quando certo nouit rem suam periisse, conueniat cum alio, vt affecuret eam.

Altera, si loco rei affecurate substituatur aliam rem minoris æstimationis, aut etiam nullam. V. g. Titius habet nauem, qua traiecit merces in Indiam quam ait esse onustum fumento, aut mercibus pretiosis; cum tamen aut vacua sit per mare transitura, aut certe alia re viliori onusta; tunc inualidus est contractus, ita vt si naus perierit, ad nihil teneatur affecuratio, nec si salua transferat, lucrum possit affecuratio accipere: tum quia sicut nihil restituere tenetur, si pereat, sic nihil potest lucrifacere, si salua transferat: tum etiam quia totus contractus à principio est inualidus, sic Sorus & Franciscus Garzia loco supra citatis.

Dubium decimum, quod sit iustum pretium in affecuratione? Respondetur esse illud, quod fuerit communi æstimatione hominum, vel aliqua lege humana taxatum. Si quæras, quid sit dicendum, ubi nec lex, nec communis æstimatio hominum certum pretium constituerint? Respondetur tunc ratione periculi, & pro quantitate, & qualitate rei, quæ affecuratur, maius minusve pretium esse taxandum. Communiter tamen pro affecuratione centum, solent exigi quatuor, quinque, aut sex, & communiter vita vnus solet affecurari ad sex seprem annos.

* *

* *